



Térey János
Őszi hadjárat
 Jelenkor Kiadó, 2016, 816 oldal, 4999Ft

„Erejét nem vitatják”

Koncz Tamás könyvajánlója

„Verseimet gyűjtöm egybe. Nem az összeset, ilyen kegyes egykori magamhoz és ilyen kegyetlen jelenlegi olvasómhöz hogyan is volnék?” – teszi fel a kérdést Térey János az *Őszi hadjárat*hoz fűzött jegyzetében. Néhány szöveg – például a *Térerő* rapbetétjei, az *Ultra* egy-két darabja – valóban kimaradt a gyűjteményből, de a mennyiség így is megrendítő: 816 oldalon kilenc verseskötet és közel harminc évnyi alkotómunka termése sorakozik fel az 1991-es *Szétszóratástól* a tavalyi keltezésű címadó ciklusig.

Az összegzés több szempontból is harcias. Az *Őszi hadjárat* címében háborúra utal, és seregszemlére is emlékeztet, mintha Térey a végső összecsapás előtt vonultatná fel csapatait. Másfelől, az enumeráció felidéz, hogy a szerző milyen agresszív, cél- és öntudatos lírával robbant be a kortárs magyar irodalomba: valkúri bevonulásként hatott már a korai kötetek címadása – Természetes arrogancia, Tulajdonosi szemlélet, Térerő – is, amivel a költő kijelölte területének határait. „A beérkezett férfiak erejét nem vitatják” – monologizált a *Valóságos Varsó* (1995) hadnagy-narrátora, és a 21 évvel később megjelenő gyűjtemény mintha ugyanezt a

mondatot visszhangozná, igaz, már csendesebben és magabiztosabban.

Érdekes megfigyelni, időközben hogyan változott, szelídült a megszólalás módja: a Térey-versek kezdetben a nyelvet, mint fegyvert, a felemelkedés mágikus eszközét használták. A kimért, modoros szerepválasztások, az eltartott kisujjú narráció mind az elidegenítést szolgálta, főként leszámolások idején. „Választasz egy arcot / Nagy szemed bűnbakot keres – / Hiába vádaskodsz, hiába kapkodsz/ Undorod is esetleges” – írta például Térey *A csarnok* című versében (27. old.), de *Mentelmi jog* (75 old.) beszélője is porig aláz valaki. „Nyüzisztő nimfa vagy, tizenhat, legföljebb tizenhét./ Ami rendelkezésszerű áll majd, /Polgári háztartás.”

A hódítás igénye a (szöveg)terekre is kiterjedt: A Térey-líra saját képére formálta a gyermekkori várost, Debrecent, majd áradatként kebelezte be a második világ-háborús Varsót és Drezdát – ugyanakkor a meghódított tér is finomított rajta, egyre humánusabbá, személyesebbé vált. A *Sonja útja a Saxonia moztól a Pirnai térig* (443. old.) valóságos vádbeszéd a háború ellen, és egyben Drezda bombázásának fiktív krónikája.

Úgy érzem, jól nyomon követhető a folyamat, ahogy a kezdeti konkvizitádor leveti magáról a páncélrétegeket, eljutva a legközvetlenebb múltidézésig – hogy a beszélő együttérzésre is képes, azt a *Szegényke* (415. old) című vers igazolhatja, ennél fájóbb és mégis mértéktartó vers talán még nem született egyenlőtlen szerelmi kapcsolatról. Az *Ultra*, majd a *Moll* ezt a csendesebb, bár szerepjátékoktól, színpadiaságtól továbbra sem mentes hangvételt örökölt tovább részletgazdag, helyenként Kosztolányit és Juhász Gyulát megidéző soraival. Az kötetzáró *Őszi hadjárat*-ciklus pedig eljut a gyengeség, a cikis helyzetek megvallásáig is (*Illene bevallania...761*), amiben végső soron szintén erő rejlik.

Persze, ez csak egy olvasat a sok közül, a Térey-versek gyűjteményét lehet és érdemes is más perspektívából vizsgálni. Az olvasást ugyanakkor fizikailag nehezíti a hatalmas terjedelem: a könyv nem kíséri el a villamoson, nem lehet vele pár percre kiszakadni a mindennapok malmából. Helyet és időt, megkockáztatok, méreteivel tiszteletet is követel magának, mint győztes tábornok a leigázott régióktól.